

Handleiding proeftuin Online Veiligheid

**Stichting Expertisecentrum
Oefenen.nl**

April 2026

Inhoudsopgave

1.1	Werkblad 1 Aan- en verkoopfraude	4
1.2	Werkblad 2 Hulpvraagfraude	6
1.3	Werkblad 3 Phishing	8
1.4	Werkblad 4 Datingfraude	10
1.5	Werkblad 5 Nepagenten	12

Aanleiding

De politie merkt dat NT2'ers vaker slachtoffer zijn van cybercriminaliteit dan de gemiddelde bevolking in Nederland. Voorlichting is een belangrijk preventief instrument, maar in de praktijk moeilijk, omdat deze groep de Nederlandse taal nog moet leren. De Proeftuin Veilig Online geeft de gelegenheid om in taalcafés tijdens het oefenen van de Nederlandse taal te praten over online veiligheid.

Werkbladen

In de Proeftuin zijn vijf werkbladen voor deze doelgroep beschikbaar over belangrijke soorten cybercriminaliteit:

1. Aan- en verkoopfraude
2. Hulpvraagfraude
3. Phishing
4. Datingfraude
5. Nepagenten

Opbouw

Elk werkblad heeft dezelfde opbouw:

1. Een video bekijken uit het programma Klik & Tik. Veilig Online, met het script in je eigen taal erbij
2. Praten over de video aan de hand van een strip
3. Voorbeelden van online-situaties bekijken en bespreken of ze OK zijn of niet
4. Tips lezen en bespreken
5. Zelf tips uitwisselen en opschrijven
6. Verwijzing naar hulp bij bibliotheek of politie
7. Waakhond met waarschuwing

Taal

De term cybercriminaliteit laat meteen zien dat je het onderwerp onmogelijk op A1-niveau kunt beschrijven. Om de werkbladen toch toegankelijk te maken voor beginnende NT2'ers wordt alles zoveel mogelijk met beeld en vertaling ondersteund:

- Pictogrammen: de titel en instructies op de werkbladen zijn eenvoudig en worden ondersteund door pictogrammen. De instructies zijn op alle werkbladen gelijk.
- Vertaal-app: de instructies, voorbeelden en tips kunnen met een vertaal-app worden vertaald in de eigen taal.
- De video-scripts worden meegeleverd in het Nederlands en 10 veelvoorkomende talen van de NT2-doelgroep.

Tekst vertalen met de app Camera op iPhone

(De stappen kunnen verschillen per versie en per update.)

1. Open je camera-app.
2. Richt de camera op de tekst die je wilt vertalen.
3. Tik rechtsonder in beeld op de tekst-knop (4 ronde hoeken met 3 streepjes erin).
4. Tik op Selecteer alles.
5. Tik op de geselecteerde tekst.
6. Tik op de pijl achter Kopieer en Selecteer alles. Er verschijnt een menu met o.a. Vertaal.
7. Tik op Vertaal.
8. Er verschijnt een venster met de vertaling in het Engels. Tik op de taal om een andere taal te kiezen.

1.1 Werkblad 1 | Aan- en verkoopfraude

Achtergrondinformatie

Aan- en verkoopfraude

Elke maand kopen en verkopen miljoenen mensen spullen via internet. Meestal gaat dit goed. Helaas zijn er ook mensen die anderen proberen op te lichten. Criminelen maken gebruik van internet om bijvoorbeeld nep-webshops te maken. Ze vragen je om iets te kopen, maar sturen het product nooit op. Of je betaalt voor iets wat je nooit ontvangt.

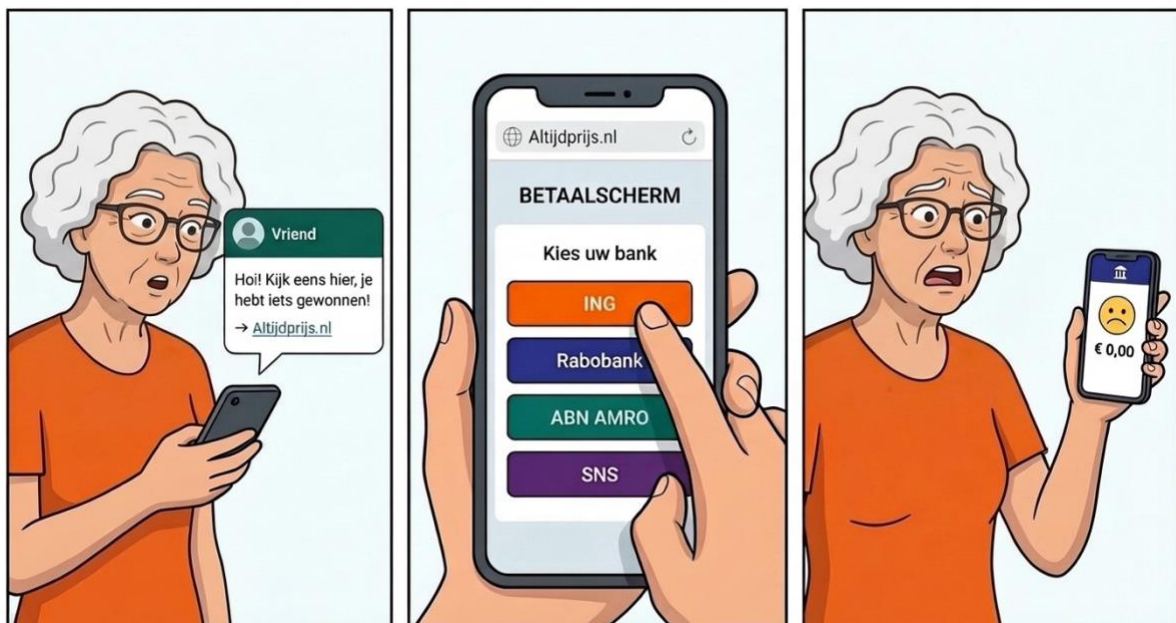
Opdracht 1 Video *Check altijd de webwinkel*

https://www.youtube.com/watch?v=D_kP2Eb8D8A

- Bekijk zelf van tevoren de video en print de scripts in de talen van je deelnemers.
- Bespreek met de deelnemer(s) de titel van de video: waar zou het over gaan? Vertel dat het hier gaat om twee nepagenten die zichzelf internetpolitie noemen en die bij mensen langs gaan om ze te helpen met online veiligheid. Deze mevrouw is net bezig een nieuwe computer te kopen via internet.
- Geef het script in de taal van de deelnemer erbij. Of gebruik een vertaal-app.
- Bekijk samen de video op een digibord en zet de video tussendoor zo nodig stil om moeilijke woorden of begrippen te bespreken.
- Via de QR naar YouTube kan de deelnemer thuis de video eventueel nog eens bekijken.

Opdracht 2 Strip

Bespreek de boodschap van de video aan de hand van de strip:

Opdracht 3 OK?

Bekijk de webwinkels en bespreek of ze OK zijn of niet. Gebruik zo nodig de vertaal-app om te lezen wat er op staat. Aandachtspunten: vreemde URL, te mooie aanbieding, contact mogelijk?

Opdracht 4 Tips

Lees de tips met een vertaal-app en bespreek ze.

Opdracht 5 Meer tips

Vraag of de deelnemers nog meer tips weten, laat ze met elkaar uitwisselen en laat iedereen de belangrijkste tip in de eigen taal opschrijven.

Opdracht 6 Hulp

Wijs de deelnemers erop dat ze bij de bibliotheek en bij de politie terecht kunnen voor hulp. Leg uit dat de politie in Nederland anders is dan ze misschien in hun eigen land gewend waren.

Waakhond

Vat de les samen: *Een vriend wil snel geld van je? Pas op!*

1.2 Werkblad 2 | Hulpvraagfraude

Hulpvraagfraude

Criminelen doen zich voor als iemand die je kent, zoals een vriend, familielid of iemand van je werk. Ze sturen je een bericht waarin ze zeggen dat ze snel hulp nodig hebben. Ze geven een link die je moet aanklikken. Dit is vaak om je gegevens te stelen. Voorbeeld: "Hoi, ik ben mijn telefoon kwijt en kan niet betalen. Kun jij even voor mij betalen via deze link?"

Opdracht 1 Video *Klik nooit zomaar op links*

<https://www.youtube.com/watch?v=thC88gFvcK0>

- Bekijk zelf van tevoren de video en print de scripts in de talen van je deelnemers.
- Bespreek met de deelnemer(s) de titel van de video: waar zou het over gaan? Vertel dat het hier gaat om een dame die een bericht krijgt van een vriend met de vraag geld over te maken.
- Geef het script in de taal van de deelnemer erbij. Of gebruik een vertaal-app.
- Bekijk samen de video op een digibord en zet de video tussendoor zo nodig stil om moeilijke woorden of begrippen te bespreken.
- Via de QR naar YouTube kan de deelnemer thuis de video eventueel nog eens bekijken.

Opdracht 2 Strip

Bespreek de boodschap van de video aan de hand van de strip:

Opdracht 3 OK?

Lees de chatberichten met een vertaal-app en bespreek of ze OK zijn of niet. Aandachtspunten: bekende heeft nieuw telefoonnummer, geld lenen.

Opdracht 4 Tips

Lees de tips met een vertaal-app en bespreek ze.

Opdracht 5 Meer tips

Vraag of de deelnemers nog meer tips weten, laat ze met elkaar uitwisselen en laat ieder de belangrijkste in de eigen taal opschrijven.

Opdracht 6 Hulp

Wijs de deelnemers erop dat ze bij de bibliotheek en bij de politie terecht kunnen voor hulp. Leg uit dat de politie in Nederland anders is dan ze misschien in hun eigen land gewend waren.

Waakhond

Vat de les samen: *Een vriend wil snel geld van je? Pas op!*

1.3 Werkblad 3 | Phishing

Phishing

Phishing is wanneer iemand probeert je belangrijke informatie, zoals je wachtwoord of bankgegevens, te stelen. De criminelen doen zich voor als iemand die je vertrouwt. Ze doen alsof ze van je bank, een postbedrijf of een bekende website komen. Ze sturen vaak nep e-mails, sms'jes of berichten. De criminelen vragen om op een link te klikken of een bijlage in een e-mail te openen.

Opgdracht 1 Video Gehackt

<https://www.youtube.com/watch?v=t5W9o11qB7A>

- Bekijk zelf van tevoren de video en print de scripts in de talen van je deelnemers.
- Bespreek met de deelnemer(s) de titel van de video: waar zou het over gaan? Vertel dat het hier gaat om een dame die een mail van de bank krijgt dat ze gehackt is, met een link om haar rekening te checken.
- Geef het script in de taal van de deelnemer erbij. Of gebruik een vertaal-app.
- Bekijk samen de video op een digibord en zet de video tussendoor zo nodig stil om moeilijke woorden of begrippen te bespreken.
- Via de QR naar YouTube kan de deelnemer thuis de video eventueel nog eens bekijken.

Opgdracht 2 Strip

Bespreek de boodschap van de video aan de hand van de strip:

Opgdracht 3 OK?

Lees de mails met een vertaal-app en bespreek of ze OK zijn of niet. Aandachtspunten: mail of bericht van de bank met een link.

Opdracht 4 Tips

Lees de tips met een vertaal-app en bespreek ze.

Opdracht 5 Meer tips

Vraag of de deelnemers nog meer tips weten, laat ze met elkaar uitwisselen en laat iedereen de belangrijkste tip in de eigen taal opschrijven.

Opdracht 6 Hulp

Wijs de deelnemers erop dat ze bij de bibliotheek en bij de politie terecht kunnen voor hulp. Leg uit dat de politie in Nederland anders is dan ze misschien in hun eigen land gewend waren.

Waakhond

Vat de les samen: *Je bank stuurt je een link? Pas op!*

1.4 Werkblad 4 | Datingfraude

Datingfraude

Bij datingfraude doen criminelen alsof ze iemand zijn waar je verliefd op kan worden. Ze praten eerst met je op een datingsite of app. Daarna willen ze via een andere app verder praten. Ze vragen vaak om geld. Dit kan beginnen met weinig geld. Hierna vragen ze steeds meer geld. De criminelen zeggen dat ze hulp nodig hebben bij het betalen van een investering. In sommige gevallen dreigen de criminelen zelfs met het openbaar maken van persoonlijke foto's als je niet betaald (dit heet sextortion).

Opdracht 1 Video Daten

<https://www.youtube.com/watch?v=pXUmz98MPVk>

- Bekijk zelf van tevoren de video en print de scripts in de talen van je deelnemers.
- Bespreek met de deelnemer(s) de titel van de video: waar zou het over gaan? Vertel dat het hier gaat om een dame die aan het daten is met een man in een ver land die naar Nederland wil komen.
- Geef het script in de taal van de deelnemer erbij. Of gebruik een vertaal-app.
- Bekijk samen de video op een digibord en zet de video tussendoor zo nodig stil om moeilijke woorden of begrippen te bespreken.
- Via de QR naar YouTube kan de deelnemer thuis de video eventueel nog eens bekijken.

Opdracht 2 Strip

Bespreek de boodschap van de video aan de hand van de strip:

Opdracht 3 OK?

Lees de mails met een vertaal-app en bespreek of ze OK zijn of niet. Aandachtspunten: zelfde interesses, op rare tijden appen, zielige verhalen, grote beloftes, uit ver land naar Nederland willen komen.

Opdracht 4 Tips

Lees de tips met een vertaal-app en bespreek ze.

Opdracht 5 Meer tips

Vraag of de deelnemers nog meer tips weten, laat ze met elkaar uitwisselen en laat iedereen de belangrijkste tip in de eigen taal opschrijven.

Opdracht 6 Hulp

Wijs de deelnemers erop dat ze bij de bibliotheek en bij de politie terecht kunnen voor hulp. Leg uit dat de politie in Nederland anders is dan ze misschien in hun eigen land gewend waren.

Waakhond

Vat de les samen: *Je date stuurt een betaalverzoek? Pas op!*

1.5 Werkblad 5 | Nepagenten

Nepagenten

- Nepagenten doen zich voor als politieagenten. Ze bellen mensen en zeggen dat ze een politieagent zijn. Ze stellen vragen of je dure spullen of bankpassen thuis hebt. De nepagenten zeggen dan dat ze die veilig willen bewaren. Hierna komt er iemand bij jou thuis langs die zich voordoet als agent. Zo'n agent heeft vaak een nep-pas of een stukje uniform aan. Deze criminelen willen zo je spullen stelen.

Opdracht 1 Video Nepagenten

<https://www.youtube.com/watch?v=BNzG9A3iq34>

- Bekijk zelf van tevoren de video en print de scripts in de talen van je deelnemers.
- Besprek met de deelnemer(s) de titel van de video: waar zou het over gaan? Vertel dat het hier gaat om twee nepagenten die zichzelf internetpolitie noemen en die bij mensen langs gaan om ze te helpen met online veiligheid. Ze komen bij deze mevrouw de computer checken en vragen om haar wachtwoord.
- Geef het script in de taal van de deelnemer erbij. Of gebruik een vertaal-app.
- Bekijk samen de video op een digibord en zet de video tussendoor zo nodig stil om moeilijke woorden of begrippen te bespreken.
- Via de QR naar YouTube kan de deelnemer thuis de video eventueel nog eens bekijken.

Opdracht 2 Strip

Besprek de boodschap van de video aan de hand van de strip:

Opdracht 3 OK?

Lees de mails met een vertaal-app en besprek of ze OK zijn of niet. Aandachtspunten: geen verstand van computers, vreemden op je computer laten, wachtwoord geven.

Opdracht 4 Tips

Lees de tips met een vertaal-app en bespreek ze.

Opdracht 5 Meer tips

Vraag of de deelnemers nog meer tips weten, laat ze met elkaar uitwisselen en laat iedereen de belangrijkste tip in de eigen taal opschrijven.

Opdracht 6 Hulp

Wijs de deelnemers erop dat ze bij de bibliotheek en bij de politie terecht kunnen voor hulp. Leg uit dat de politie in Nederland anders is dan ze misschien in hun eigen land gewend waren.

Waakhond

Vat de les samen: *Vraagt een agent om je wachtwoord? Pas op!*

